

Nieuwsbrief Kananga

December 2024

En het avontuur gaat voort....

Jac De Bruyn heeft méér dan 25 jaar met hart en ziel de kar getrokken voor de uitbouw van ORS Tshilumba met als missie: kansen geven aan jongeren op een waardevol leven, op zinvol werk via vorming, duurzame landbouw en herbebossing. Of anders gezegd, streven naar zoveel mogelijk jongeren met een glimlach op hun gelaat.

Nu geeft hij de fakkel door. De titel van “ere-voorzitter” weerspiegelt bijlange niet het engagement dat hij jarenlang ten toon gespreid heeft. We noemen hem eerder een “gepassioneerd bezieler met een overvloed aan idealen”.

Veel leesgenot bij het interview met deze unieke persoon....

Hoe is jouw engagement voor ORS Tshilumba begonnen ?

Begin van de negentiger jaren leerde ik Johan Venken kennen. Hij was lid van Telebouworde Neerharen en werkzaam bij het ACV. Hij had contact met Frans Dens van de Bouworde in Heusden. Johan had interesse om als vrijwilliger te vertrekken naar ontwikkelingslanden. Frans Dens en zijn medebroeders zagen in hem een welgekome versterking voor hun project Kankala in Kananga, dat opvang organiseert van straatkinderen. Johan vertrok naar Kankala in 1992. Voor het afscheid van zijn vader in 1994 keerde hij terug. Hij hervatte voor enkele jaren zijn vroeger leven in België maar hij bleef geboeid door Afrika. In 1998 besloot hij terug te gaan naar Congo waar er nood was om iets nieuws te beginnen voor de ouder wordende jongens van Kankala. Het is voor dat vertrek dat hij me opzocht om met zijn broer Paul, met mensen van Telebouworde zoals Jef Gerets en Jan Reyskens en met Robert Beckers, die vroeger gewerkt had in Congo, een comité te vormen om advies te verlenen en om de nodige financiering te bekomen voor de werking.

Hoe zijn jullie aan de nodige middelen geraakt ?

Destijds waren ook zuster Rosa en zuster Brigitte aanwezig in Kananga. Dankzij een gift van hun kloostergemeenschap “Zusters van de Choorstraat in Den Bosch” kon een concessie gekocht worden even buiten Kananga in Tshilumba. Er werd een boerderij opgestart met enkele oudere jongens die al jaren verbonden waren met Kankala en die op eigen benen wilden staan. Zo werd gestart met A.J.R.K: “Association des Jeunes Ressortissants

De zusters van de Choorstraat

de Kankala". De concessie met zijn velden bleek ook een goede opvangplaats te zijn voor straatjongeren van Kananga. Ze konden zo wat los komen van de stad met haar jongerenbendes en konden wat leren over land- en tuinbouw. Zo werd Tshilumba een opvang- en vormingscentrum voor adolescenten die een ander bestaan zochten dan als zwervers te blijven dolen in de stad. Johan had geen officieel statuut als ontwikkelingswerker. Zijn vrienden van Telebouworde betaalden, al die jaren dat Johan in Congo was, zijn sociale zekerheid. Zijn vrienden van Atos betaalden telkens de reiskosten naar Congo. Ze doen nog steeds acties voor herbebossing. De zusters van de Choorstraat waren zo enthousiast over ORS dat we een aantal jaren geleden nogmaals een belangrijke steun mochten ontvangen. Het zijn een aantal sponsors, aangevuld met subsidies van Provincie Limburg, stad Hasselt, Carglass en giften van een grote groep trouwe sympathisanten die ons geholpen hebben om al die jaren ORS de nodige werkingsmiddelen te bezorgen.

Is dit dan het begin van O.R.S. Tshilumba?

A.J.R.K werd in 2003 omgevormd tot **Oeuvre de Reclassement Social**, afgekort ORS. Er wordt met de jongeren elementaire infrastructuur gebouwd om voor een twintigtal jonge gasten een onderkomen te voorzien. Er worden velden aangelegd om groenten te telen voor eigen gebruik en voor de verkoop. Er worden kippen, varkens en konijnen gekweekt. Later worden bijkomende activiteiten en opleidingen gestart zoals metselen en schrijnwerkerij, bijenteelt en viskweek, de productie van bakstenen, houtskool en palmolie.

Johan zorgde ervoor dat ORS in Kananga een erkende NGO werd, met een Algemene Vergadering en een Raad van Bestuur. In de lente van 2017 werd de samenstelling van deze organen vernieuwd en werd een bekwame vrouw, Chantal Mbuyi, een landbouwkundige die werkt voor Inades, voorzitter van ORS.

Ik hoor nog niets over herbebossing. Hoe is die activiteit ontstaan?

In 2004 begon Johan met herbebossing, in samenwerking met enkele mensen die ook begaan waren met de degradatie van hun leefmilieu door het verdwijnen van bomen die gekapt werden voor houtskool. Ook was er in de stad meer en meer zwerfvuil. Johan gaf straatjongeren in Kananga een

Strijd tegen de opwarming van de planeet (R.L.C.C)

kleine vergoeding om weggeworpen plastic zakjes te verzamelen die hij kon gebruiken op Tshilumba om ze te vullen met compost en een jonge boomscheut. ORS is immers gespecialiseerd in het kweken van jonge bomen, méér dan 20.000 stuks per jaar. Hij lanceerde enkele jaren later ook de Dag van de Boom met een campagne die weerklank vond op de radio en in de lokale media. Hij stichtte en was bezieler van de associatie

“Strijd tegen de opwarming van de Planeet” (R.L.C.C: Réseau pour la Lutte contre le Changement Climatique) die mensen verenigde die wilden werken aan milieubescherming en duurzaamheid. Al

vlug bleek dat in de herbeboste sites de fauna en flora herstelden. Deze actie kreeg hoe langer hoe meer aandacht. De concessie in Tshilumba wordt door bezoekers omschreven als een klein paradijs van groen en gezonde lucht. Ondertussen heeft ORS ongeveer 200 ha herbebost en wordt hun kennis op dat vlak meer en meer gewaardeerd.

Kan je Johan eens beschrijven?

Johan was een harde werker, werd heel graag gezien door zijn medewerkers en door heel veel

mensen in de regio Kananga. Johan zocht voortdurend naar verbeteringen in de opvang en opleiding van de jongeren.

Johan woonde in de cité en ging elke dag te voet of met de fiets naar Tshilumba. Hij leefde en werkte als een Congolees en deelde hun wel en wee, zoals ook de broeders van de Bouworde, Appie van Wees en Harrie Molenaar, met wie hij gewerkt had in Kankala.

Ik herinner me heel goed dat, na een projectbezoek vanuit Stichting Ommersteyn uit Dilsen-Stokkem, Rik Meyers ons liet weten dat hij het werk van ORS heel waardevol vond, maar dat hij prioritair steun wou vrijmaken om de leefomstandigheden van Johan te verbeteren. Volgens Rik zou Johan zoals hij werkte en woonde onmogelijk goed kunnen blijven functioneren.

In oktober 2017 slaat het noodlot toe. Hoe heb je dat zelf ervaren?

In oktober 2017 wordt Johan zwaar ziek. Ik herinner me nog dat we melding kregen in het weekend dat hij naar een plaatselijk ziekenhuis gebracht was en het niet goed met hem ging.

Op maandag 16/10 kregen we noodsignalen dat hij Hepatitis C had opgelopen en niet kon behandeld worden in Kananga. Die stad van toen bijna 2.000.000 inwoners had geen dialyse toestel om het blokkeren van de nieren op te vangen. Tot overmaat van ramp was er geen enkele vlucht meer om hem naar Kinshasa over te brengen. Tot laat in de avond hebben we getelefoneerd met mensen van de Belgische ambassade en werd ons beloofd dat ze een vliegtuig van de UNO zouden sturen om hem op te halen. Ondertussen was de toestand van Johan erg kritiek. We waren enorm opgelucht toen we telefoon kregen dat hij op woensdag 18/10 op de middag opgehaald was in Kananga om hem over te brengen naar Kinshasa. Het werd bang afwachten op verder nieuws tot ik omstreeks 20u30 onze voorzitter Chantal aan de lijn had die me wenend alleen kon zeggen dat Johan overleden was in de ambulance. Die had zich vast gereden in de file op weg van het vliegveld naar het ziekenhuis. Die periode is nog sterk in mijn geheugen gegrift met de gehele ontreddering in Kananga en in ons comité maar vooral bij de mama en familie van Johan. Ik herinner me levendig zijn afscheidsvieringen... Dat overlijden van Johan was nogmaals een teken van de radicale keuze van Johan om solidair te zijn met de Congolezen. Hij leefde en werkte met hen samen, hij stierf zoals zovelen in dat land door gebrekkige gezondheidszorg.

Het heeft mij altijd getroffen hoe Johan zijn inzet voor de medemens verbonden was met zijn christelijke levensvisie. Johan was geïnspireerd door de figuur van Jezus, door mensen als Cardijn, Helder Camara en ook door Charles de Foucauld. Dat werd nogmaals duidelijk toen we na zijn dood in zijn portefeuille, die naar de familie was doorgestuurd, het gebed vonden van Charles de Foucauld. Hetzelfde gebed dat enkele jaren voordien gevonden was in de portefeuille van Bouwgezel Frans

Dens bij diens dood. Frans die voor hem een voorbeeld was en hem destijds had gevraagd om als vrijwilliger naar Kananga te gaan.

In mijn afscheidsrede voor Johan heb ik ook mijn overtuiging uitgesproken dat mensen als Johan na hun dood “ presente” aanwezig blijven bij degenen die zijn idealen delen en werk verder zetten.

En toch was er voldoende veerkracht om door te gaan met ORS?

Dankzij het bestuur dat begin dat jaar was aangetreden bij ORS en het voorbeeld van Johan kon de crisis daar bedwongen worden. In 2018 werd Jean-Pierre Kamonji aangeworven als nieuwe coördinator. Samen met het bestuur en zijn inzet werd de werking van ORS weer op gang getrokken en kunnen we vandaag zeggen dat de organisatie versterkt is na deze crisis, want nu draait ORS volledig op lokale krachten. Dit zou nooit mogelijk geweest zijn zonder de loyale steun die de familie Venken, in het bijzonder van zijn zus Machteld en broer Paul, hun familie en trouwe donateurs.

Na méér dan 25 jaar betrokkenheid bij 't werk van Johan, geef je de fakkel door?

Gezien mijn leeftijd was ik al enkele jaren aan het uitkijken naar iemand om mijn rol als trekker van de Stuurgroep ORS over te nemen. Enkele jaren geleden kwam ik Jos Craemers tegen die me enthousiast vertelde over zijn interesse in Afrika, nadat hij voor enkele projecten had gewerkt in Madagascar en Uganda in het kader van EXCHANGE. Deze laatste stuurt Belgische expats (vrijwilligers) om de plaatselijke organisaties te verrijken met hun ervaring. Professioneel heeft Jos ruime ervaring opgedaan in het werk met boeren en producentenorganisaties (coöperaties) in zijn job als directeur van Belorta (ex Veiling Borgloon). Jos heeft in oktober 2023 een bezoek gebracht aan ORS. Hij toonde zich nadien heel graag bereid om mijn rol inzake communicatie en opvolging van het project over te nemen. Ik ben ervan overtuigd dat met zijn medewerking het **avontuur** dat Johan is opgestart **verder kan gaan**. Ik zal de evolutie met veel belangstelling blijven volgen en bereikbaar blijven voor advies. Met Paul als voorzitter van ons Comité en Jos als contactpersoon en adviseur van het project is de verdere ondersteuning van hieruit verzekerd en geef ik heel graag de fakkel door!

Hoe kijk je terug op de afgelopen 25 jaar?

Met oprechte dank aan iedereen die ons en ORS al die jaren heeft gesteund: het zijn er teveel om op te noemen. We hebben in Kananga met bescheiden middelen een organisatie kunnen uitbouwen die kennis en ervaring heeft in de opvang van straatjongeren en in duurzame landbouw en in herbebossing en die bijgevolg een toekomst heeft. ORS werd onlangs geselecteerd om een vrij groot project (Puruk) uit te voeren van de Wereldbank voor regionale ontwikkeling. Dit biedt perspectief op groeiende zelfstandigheid. We hopen dat het **avontuur** dat Johan begonnen is **nog vele jaren vruchten mag dragen** en met grote dankbaarheid, aan de familie Venken en de leden van onze stuurgroep, wens ik hen veel doorzettingsvermogen om een nieuw hoofdstuk toe te voegen aan de geschiedenis van ORS.

Hieronder het gebed van Charles de Foucauld die als ex-militair Trappist werd en ging leven als arme kluizenaar tussen de Toearegs in het Zuiden van Algerije en daar het leven liet.

*“Vader,
ik verlaat mij op Jou
doe met mij wat jij goedvindt*

*wat jij ook met mij doen wilt
ik dank je.*

*Tot alles ben ik bereid, alles aanvaard ik
als jouw wil maar geschiedt in mij
en in al jouw schepselen
niets anders verlang ik, mijn God.*

*Ik leg mijn leven in jouw handen
ik geef mij aan jou, mijn God
met heel de liefde van mijn hart
omdat ik je bemin
omdat het voor mij een noodzaak van liefde is
mij te geven
mij zonder voorbehoud op jou te verlaten
met een oneindig vertrouwen
want jij bent mijn Vader.” ~Charles de Foucauld*

Jac De bruyn Zolder 18.12.2024

Puruk: Projet d’Urgence et de Résilience Urbaine de Kananga

Ook in Congo komen door de klimaatverandering hevige stortregens vaker voor dan vroeger en ze zijn veel intenser. Door ontbossing en de droge ondergrond ontstaan er modderstromen, aardverschuivingen en ravijnen. Er is dus een zware impact op de omgeving.

De Congolese Regering en de Wereldbank hebben het project Puruk uitgeschreven met als doel om dringend in te grijpen op 3 locaties in Kananga waar ravijnvorming een gevaar vormt voor de bestaande gebouwen en andere infrastructuur. Het gaat om de stationsbuurt en het vliegveld van Kananga en de plaats Lukonga.

ORS diende samen met 5 andere partners een technisch en financieel dossier in en werd weerhouden als leidende organisatie voor de uitvoering van dit project. Het contract werd getekend en een gedetailleerd draaiboek werd uitgeschreven. Er zullen ongeveer 240.000 struiken en planten nodig zijn voor de begroeiing van de 3 locaties zodat de erosie kan gestopt worden.

Een eerste schijf van 16.000 dollar werd gestort. In eerste instantie gaat er veel tijd naar het op punt stellen van de organisatie. Er werd ook reeds gestart met de kweek van de planten.

Lokale productie 2024

Persen van arachide-olie

De dagelijkse activiteiten op ORS leveren groenten, fruit en andere producten op die gedeeltelijk zelf verbruikt worden en gedeeltelijk verkocht. Ook een 5-tal biggen en kippen werden verkocht.

Hierbij een greep uit de productie op ORS in 2024

- 400 liter palm- en arachideolie
- 17 liter honing
- 15 zakken houtskool
- 5000 bakstenen
- 37 kg vis : stortregens veroorzaakten een dijkbreuk aan de vijvers waardoor een aantal vissen wegspoelden
- De dagelijkse teelt van groenten en fruit : chinese kool, aubergines, avocado's, pepers, maïs, mango's.....

De verkoop bracht dit jaar 3500 dollar in het laatje.

Seminarie bijenkweek

In april ging een workshop door rond bijenkweek in de vorm van een tweedaags seminarie. Er waren elf aanwezig met als doel de bijenkweek in de regio te stimuleren. Welke zijn de vereiste minimale omstandigheden voor een succesvolle bijenkweek? De eerste dag lag de focus vooral op theorie, de tweede dag was meer praktisch ingericht.

Enkele aanbevelingen die uit de tweedaagse kwamen:

- Minstens om de 2 maanden de bijenkasten controleren; niet alleen om te oogsten maar ook om te onderhouden.
- Bijenkasten bij voorkeur installeren op een rustige plaats in de schaduw in de omgeving van water. Water is immers de bron van alle leven
- Bomen en bloemen worden opgelijst die aantrekkelijk zijn voor bijen.
- De vorming van een netwerk van imkers om elkaar te versterken

In memoriam Jan Reyskens

Met veel droefheid namen we in juli afscheid van Jan Reyskens, lid van onze steungroep. Op 24 juni nam hij nog deel aan onze vergadering. In zijn agenda stond op 22 augustus: Vergadering vrienden van Johan Venken. Hij was nog niet van plan te vertrekken. Zijn stoel bleef leeg op 22/8. Op 23 augustus verscheen in Het Belang van Limburg een eerbetoon aan Jan met bovenvermelde titel. Op zijn gedachtenisprentje staat te lezen: "Jan, de wereldverbeteraar, altijd positief, steeds doorgaan, jong van geest."

Bedankt voor alles Jan.

Samenwerking met onze partners

O.R.S. Tshilumba kan reeds jaren rekenen op de structurele en financiële steun van volgende partners:

- **Telebouworde Limburg VZW:** De Sleutel te Neerharen: "Omdat mensen belangrijk zijn" wil Telebouworde Limburg mensen in nood helpen op het vlak van kleding, meubels, huisraad en woonkwaliteit.
www.telebouworde.be
- **ATOS VZW** (Alternatieve Tewerkstelling voor Ontwikkelingssamenwerking): de verkoop van 2de handsboeken in "De Snuffel": Frans Massystraat 13 te Hasselt en van tweedehands- en retrokleding in "Assepoes" op de Bampsiaan 37 vlak bij het station van Hasselt.
www.snuffel.info
- **Provinciebestuur van Limburg : Dienst Mondiale Samenwerking**
- **Stadsbestuur van Hasselt : Dienst Gelijke Kansen**
- **Gemeentebestuur van Riemst**
- **Carglass**

Onze website: Neem eens een kijkje voor meer info, foto's en video's:

www.orskananga.com

Steun ORS Tshilumba

Elke vorm van steun om het werk van Johan verder te zetten is welkom, zowel morele als financiële. Wil jij graag je steentje bijdragen? Dat kan op een van de volgende rekeningnummers.

1. Met fiscaal attest (vanaf een storting van €40) op het rekeningnummer:

BE82 0000 9019 7468

Missiehuis Scheut

Ninoofsesteenweg 547

1070 Brussel

Met als mededeling: project 07.243.002 ORS Tshilumba

2. Zonder fiscaal attest op het rekeningnummer:

BE17 8334 2376 9321

Steunfonds Kananga

Randstraat 5

3680 Opoeteren Maaseik

Hartelijk dank namens de steungroep "Vrienden van Johan"

Jos Craemers

Lena Nies

Paul Venken

Thibault Filippini

Machteld Venken

Jan Reyskens †

Benthe Venken

Jac De bruyn (ere-voorzitter)

